

# Vammaiset henkilöt turvakodeissa

Hyvät käytännöt ja toimintatavat



TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS



# Tärkeää

Kaikille saavutettava turvakotipalvelu on merkittävä palvelu vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksien ja yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta. Tämä tarkoittaa esteetöntä turvakotia, jossa toteutuu fyysisen esteettömyyden lisäksi tuen ja tiedon esteettömyys ja saavutettavuus. Käytännössä se merkitsee erilaisia kommunikoinnin mahdollisuuksia sekä turvakodin tarjoaman tiedon saavutettavuutta ja ymmärrettävyyttä vamman edellyttämällä tavalla.

# Mitä tarkoittaa vammaisuus?

Vammaisuus on käsitteenä moninainen eivätkä vammaiset ihmiset ole yhtenäinen ryhmä. Vammaispalvelulain mukaan vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jolla vamman tai sairauden johdosta on pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista. Kyse on toimintarajoitteista, joiden syynä on vamma tai pitkäaikainen sairaus.

Vammoihin ja toimintarajoitteisiin kuuluvat esim.

- fyysiset vammat,
- krooniset sairaudet,
- psyykkiset sairaudet,
- aistivammat,
- neurologiset vammat ja
- kehitysvammat.

Vamma voi olla synnynnäinen tai myöhemmin elämässä esimerkiksi onnettomuuden seurauksena tullut. Vamma voi olla vaikeusasteeltaan vähäisestä voimakkaasti itsenäistä toimintakykyä rajoittava vamma. Samalla henkilöllä voi olla useita vammoja ja sairauksia. YK:n yleissopimuksen vammaisten henkilöiden oikeuksista keskeisenä tavoitteena on taata vammaisille henkilöille yhdenvertaisuus ja kieltää kaikkalainen syrjintä.

Lue lisää vammaisuudesta

- [Vammaispalvelujen käsikirja](#)
- [Handbok för handikappservice](#)
- [YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista](#)

# Vammaisuus ja väkivalta

Väkivalta on väkivaltaa, oli kohteena kuka tahansa. Vammaisuus ei suojele väkivallalta. Sekä vammaisilla lapsilla että aikuisilla on vammattomia suurempi riski joutua väkivallan uhriksi. Vammaisuuteen liittyy tekijöitä, jotka altistavat väkivallalle. Lisäksi vammaisuus sinänsä voi vaikeuttaa avun hakemista konkreettisesti.

Vammaisten ihmisten haavoittuvuutta lisäävät mm. riippuvuus, näkymättömyys ja kyvyttömyys suojautua väkivallalta. Väkivallan tekijä on usein vammaiselle henkilölle entuudestaan tuttu.

## Riippuvuus

Vammaiset henkilöt ovat usein riippuvaisia toisen henkilön kuten partnerin, muun läheisen tai henkilökohtaisen avustajan antamasta avusta arjen selviytymisessä. Riippuvuussuhteen vuoksi läheisen tai avustajan väkivaltaisuudesta kertominen voi tuntua ylivoimaiselta. Väkivallasta kertominen voi olla mahdotonta, jos väkivallan tekijä on aina läsnä. Riippuvuus toisten ihmisten avusta on yksi syy vammaisiin kohdistuvien väkivaltarikosten näkymättömyyteen.

## Näkymättömyys

Näkymättömyydellä viitataan mm. siihen, että vammaiset ihmiset identifioidaan heidän vammansa kautta sukupuolettomina ja ei-seksuaalisina ihmisinä. Jos on ollut koko elämänsä fyysisen koskettelun ja hoitotoimenpiteiden kohteena, voi olla vaikea tunnistaa oman koskemattomuuden rajoja. Lisäksi vammaisen ihmisen seksuaalisuus on edelleenkin tabu. Siksi vammaisiin kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa ei tunnisteta, uhria ei oteta vakavasti tai hänen kokemukseensa vähätellään.

## Väkivallalta suojautuminen

Vamma saattaa rajoittaa mahdollisuuksia suojautua väkivallalta. Vammaisille ihmiselle ei aina anneta riittävästi tietoa omista oikeuksista ja rajoista eikä heidän itsetuntoaan tai itsemääräämisoikeuttaan tueta.

# Tärkeää

- Sosiaali- ja terveystalveluilla on suuri rooli ja vastuu vammaiseen henkilöön kohdistuvan väkivallan tunnistamisessa ja tuen tarjoamisessa. Turvakodit ja muut tukipalvelut täydentävät muita palveluja. Yhteistyö eri tahojen välillä on keskeistä.
- Vammaisen henkilön avun saamisen esteenä turvakodista voi esteettömyyden lisäksi olla turvakodin henkilöstön käsitys siitä, etteivät heidän oma osaamisensa tai resurssinsa riitä vammaisten henkilöiden auttamiseen. Henkilön vamma tai henkilöstön osaamisen riittämättömyys eivät kuitenkaan saa olla avun saamisen esteenä.
- Etukäteen suunnitteleminen, erilaisiin tilanteisiin varautuminen sekä yhteistyön tekeminen eri vammaisten henkilöiden palveluja järjestävien tahojen ja vammaisjärjestöjen kanssa edistävät turvakotien valmiutta tukea vammaista henkilöä. Toimintatapojen pohtiminen, käytännön järjestelyiden suunnitteleminen ja hyvä yhteistyö verkostojen kanssa on olennainen osa kehittämistä.

# Vammaisten ihmisten kohtaaman väkivallan erityispiirteitä

Vammaisiin ihmisiin kohdistuvassa väkivallassa on joitakin erityispiirteitä, jotka ammattilaisen on hyvä tiedostaa, jotta hän voi tunnistaa väkivaltaa kokeneen vammaisen henkilön sekä auttaa häntä.

Erityispiirteet liittyvät mm. vammaisen ihmisen riippuvuuteen toisen henkilön avusta arkipäivän selviytymisessä. Tällaisia väkivallan muotoja ovat esimerkiksi apuvälineiden vahingoittaminen, lääkityksen manipulointi ja vammaiselle välttämättömän avustamisen laiminlyönti.

Fyysinen väkivalta voi ilmetä mm. toiminnan rajoittamisena, kiinni pitämisenä tai muista eristämisenä sekä lyömisenä vammautuneeseen kehon osaan. Psykkinen väkivalta voi olla sosiaalisten suhteiden estämistä, laitokseen joutumisella uhkailua, yksin tai avustamatta jättämistä, itsetunnon nujertamista vammaa pilkkaamalla.

Väkivallan tekijöinä voivat olla

- partnerit tai entiset partnerit,
- perheenjäsenet,
- huonetoverit,
- sukulaiset,
- avustajat,
- viralliset huolenpitäjät eri palveluissa,
- tuttavat tai
- tuntemattomat henkilöt.

Vammaisuuteen liittyvä avuntarve voi altistaa riippuvuussuhteille ja asiattomalle vallankäytölle. Laitoksissa tai muissa palveluissa tapahtuva vammaisiin ihmisiin kohdistuva väkivalta olisi tunnistettava paremmin.

# Tärkeää

- On tärkeää, että turvakodin työntekijät perehtyvät vammaisten ihmisten kohtaamaan väkivaltaan ja sen ilmenemisen muotoihin.
- Vammaiset ihmiset eivät aina tunnista kokemaansa väkivaltaa. He eivät aina ole saaneet tietoa omista oikeuksista ja rajoista.
- Vammaisten henkilöiden tietoisuutta väkivallasta, seksuaalisesta väkivallasta ja avun hakemisesta on tärkeää lisätä.
- Vammaiselle henkilölle on tarjottava mahdollisuus keskustella väkivallasta ilman väkivallan tekijän läsnäoloa.

# Lue lisää vammaisten kohtaamasta väkivallasta

- [THL:n sivut väkivalta ja vammaisuus](#)
  - [Vammaisiin kohdistuvan väkivallan muodoista](#)
  - [Ikääntyneisiin vammaisiin henkilöihin kohdistuva väkivalta](#)
  - [Vammaisiin lapsiin kohdistuva väkivalta](#)
  - [Palvelutilanteissa havaittu väkivalta](#)
  - [Väkivallan tunnistaminen ja siihen puuttuminen](#)
- [Uskalla olla, uskalla puhua – vammaisen nainen ja väkivalta](#). THL:n opas 28/2013.
- [WHO:n sivu vammaisuudesta ja väkivallasta](#)
- [Looking the Other Way: A Study Guide to Female Victims of Violence with Disabilities](#). Socialstyrelsen 2012.
- [Ilman esteitä. Vammaisten seksuaalioikeudet ja kehitys](#). Väestötietosarja 23. Väestöliitto.
- Tiedoksi: uskalla tutustua. Invalidiliiton naistyöryhmän toimittama työkirja Uskalla olla, uskalla puhua –oppaasta.
- Selkokielinen versio Uskalla olla, uskalla puhua –oppaasta Kehitysvammaliitto.
- [Väkivallan tunnistaminen ja siihen puuttuminen](#)
- [Asiakkaan asemasta ja oikeuksista](#)
- Katsele
  - [Video "Kävellä munankuorilla" kertoo parisuhdeväkivallasta](#) (YouTube)



# Yksilöllisiä ja erilaisia tuen ja avun tarpeita

Vammaiset ihmiset ovat heterogeeninen ryhmä. Vamman tai pitkäaikaisen sairauden aiheuttamat toimintarajoitteet vaikuttavat siihen, mitä konkreettista apua ja apuvälineitä arjen selviytymisessä kukin tarvitsee.

Vammaisten henkilöiden, kuten vammattomienkin tukemisessa ja avustamisessa keskeistä on kohdata ihminen yksilönä. Ratkaisevaa on henkilöstön myönteinen suhtautuminen. Tärkeää on kuunnella ja tiedostaa, mitä ihminen itse kokee tarvitsevansa ja toivovansa.

Jokaiselle ihmiselle on tärkeää, että hän tulee ymmärretyksi. Viittomakieli tai erilaiset kommunikointitavat kuten vaikeus puheen ymmärtämisessä tai tuottamisessa eivät saa olla este ymmärretyksi tulemisessa.

Vuorovaikutuksen apuna voi käyttää erilaisia kommunikoinninvälineitä. Apuna tilanteen selvittämisessä voi käyttää myös erilaisia ammattilaisia. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluun on oikeus Suomessa asuvalla henkilöllä, jolla on kuulonäkövamma, kuulovamma tai puhevamma ja joka vammansa vuoksi tarvitsee tulkkausta. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelun järjestämisestä vastaa Kela.

Myönteisen suhtautumisen lisäksi esteetön ympäristö ja apuvälineet tukevat arjessa selviytymistä. Turvakoti voi neuvotella esimerkiksi apuvälineyksikön kanssa apuvälineiden saatavuudesta jos asiakkaan yksilölliset apuvälineet eivät ole saatavilla. Jos henkilöllä on olemassa henkilökohtainen avustaja, niin hän voi tulla mukaan turvakotiin riippuen vammaisen henkilön ja avustajan välisestä sopimuksesta. Vammaisen henkilön apuna voi myös olla avustajakoira ja näkövammaisilla opaskoira.

# Tärkeää

THL:n vammaispalvelun käsikirjaan on koottu lista vammaisalan järjestöjen laatimista oppaista, jotka auttavat tuen suunnittelussa ja toteutuksessa sekä kyseisen vamman aiheuttaman palvelutarpeen hahmottamisessa.

- [Vammaispalvelujen käsikirja](#)

Useat eri vammaisjärjestöt tarjoavat tietoa, koulutusta ja oppaita.

- [Vammaisalan järjestöt](#)

Kokemusasiantuntijoiden antama koulutus ja yhteistyö eri vammaispalvelujen ja -järjestöjen kanssa edistävät turvakotien henkilöstön osaamista vammaisten henkilöiden kohtaamisessa ja tukemisessa. Lue lisää [www.kokemuskoulutus.fi](http://www.kokemuskoulutus.fi)

# Yksilöllisiä ja erilaisia tuen ja avun tarpeita

- Lisää tietoa tulkkauspalveluista löydät [Kelan](#) sivuilta
- Lisää tietoa eri [kommunikointitavoista](#)
- [Näkövammät -esite](#)
- [Kun kohtaat näkövammaisen](#)
- [Sujuvuutta arkeen.](#) Vinkkejä näkövammaisten läheisille ja lähityöntekijöille.
- [Kun keskustelukumppani ei kuule - kortti](#)
- [Opas kommunikoinnin mahdollisuuksiin](#)
- [Kuuloliitto ry](#)
- [Kuurojen liiton opas ”Oikeus omakielisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Asiakkaana viittomakielinen kuuro.”](#)

# Vammainen maahanmuuttajanainen turvakodin asiakkaana

Turvakotipalveluissa on tärkeä huomioida myös ns. kaksoisvähemmistöihin kuuluvien, kuten maahanmuuttajataustaisten vammaisten henkilöiden erityistarpeet. Jos jokin asia askarruttaa, paras keino on tiedustella rohkeasti henkilön tarpeita ja toiveita.

Vammaisen maahanmuuttajan erityishaasteita ovat tietämättömyys tarjolla olevista palveluista sekä kielitaidon ja sosiaalisten verkostojen puute. Turvakodin käsite voi olla vieras, jos lähtömaassa ei kyseistä palvelua ole. Tulkin käyttö on usein tarpeen. Tulkkaus tulisi huomioida jo siinä vaiheessa, kun palveluita suunnitellaan. Myös selkokielisyys on hyödyksi henkilölle, joka osaa jo jonkin verran kieltä.

Maahanmuuttajien käsitykset vammaisuudesta voivat erota suomalaisille totutuista. Joissain kulttuureissa ajatellaan, että vamma on seurausta omista tai vanhempien pahoista teoista. Jouduttuaan väkivallan uhriksi, olisi tällaisissa tapauksissa erityisen tärkeää tukea naisen omanarvon tunnetta.

Pahimmassa tapauksessa vamma on seurausta kidutuksesta tai muusta väkivaltaisesta tapahtumasta, esim. sotavammasta. Väkivallan uudelleen kohtaaminen voi laukaista pahojakin traumaoireita. Tällöin on tärkeää kartoittaa mahdollisuudet eri terapia- ja tukipalveluihin.

Lue lisää:

- [Vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus Hilma](#)
- [Näkökulmia vammaisuuteen -artikkelikokoelma](#) (toim. Tiina Oikarinen ja Hannaleena Pölkki)
- [Vammaispalveluiden käsikirja: Vammainen maahanmuuttaja](#) (Hannaleena Pölkki)
- [Kidutettujen kuntoutuskeskuksen kotisivut](#)
- Novitsky, Anita. 2013. Vamman tai muun erityisen tarpeen huomioiminen kotouttavassa työssä. Kirjassa Alitolppa-Niitamo, Anne; Fågel, Stina ja Säävälä, Minna (toim.) Olemme muuttaneet – ja kotoudumme. Maahan muuttaneet kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto.

# Esteettömyys ja saavutettavuus turvakodeissa

## Esteettömyys

Turvakotipalvelun saavutettavuuteen vaikuttaa, miten esteetön turvakoti on. Esteettömyys on osa palvelujen yhdenvertaista toteutumista kaikille kansalaisille. Esteettömyys mahdollistaa vammaisen asiakkaan itsenäisen toiminnan turvakodin arjessa.

Esteettömyys tarkoittaa mm. ympäristön suunnittelua ja rakentamista sekä palveluiden tuottamista siten, että jokainen yksilö iästä, sukupuolesta, terveydentilasta ja sosiaalisesta, psyykkisestä tai fyysisestä toimintakyvystä riippumatta voi toimia ympäristössä ja käyttää palveluja. Esteetön toimintaympäristö ei erottele ihmisiä heidän toimimiskykynsä perusteella. Esteettömyys palvelee kaikkia käyttäjiä.

Turvakodin on mahdollista tilata rakennetun ympäristön esteettömyyskartoitus. Kartoitus tilataan esteettömyyskartoittajan koulutuksen käyneeltä tai henkilöltä, jolla on vastaavat tiedot.

## Tärkeää

- Sisäänkäynnille johtaa esteetön kulkuväylä.
- Saattoliikenteen (esim. taksin) pysähtymismahdollisuus on lähellä sisäänkäyntiä.
- Rakennukseen on esteetön sisäänkäynti.
- Ovet ovat leveitä ja kynnyksettömiä (tai kynnykset ovat matalia).
- Hissiin mahtuu myös apuvälineiden kanssa.
- Valaistus on hyvä, tasainen ja häikäisemätön.
- Turvakodissa on ainakin yksi huone, joka soveltuu liikkumis- ja toimimisesteisille henkilöille.

# Esteettömyys ja saavutettavuus turvakodeissa

## Saavutettavuus

Esteettömyyden rinnalla puhutaan usein myös saavutettavuudesta. Saavutettavuus koostuu useista osa-alueista, kuten rakennetun ympäristön esteettömyydestä, tiedon ja viestinnän saavutettavuudesta, taloudellisesta saavutettavuudesta sekä sosiaalisesta ja kulttuurisesta saavutettavuudesta.

Saavutettavuuteen liittyy myös asenteiden esteettömyys. Se tarkoittaa sitä, palveluiden suunnittelijat ja toteuttajat huomioivat eri käyttäjäryhmien tarpeita.

Turvakodissa tämä tarkoittaa ajattelua, että myös vammaisille ihmiselle halutaan ja voidaan tarjota turvakotipalvelua. Asenteiden esteettömyyteen vaikuttaa mm. henkilökunnan tieto vammaisuuteen liittyvistä asioista.

## Tärkeää

- Esteettömästi löydettävä tieto turvakodeista tarkoittaa mm. mahdollisuuksia käyttää erilaisia keinoja ottaa yhteyttä turvakotiin ja saada sieltä vastaus. Turvakodeissa on tärkeää kehittää erilaisia toimintatapoja vastata eri vammoista johtuviin viestinnällisiin tarpeisiin. Esimerkiksi kuurot voivat kommunikoida tekstiviestien tai sähköpostin avulla.
- Tiedon saatavuus tarkoittaa sitä, että tieto on selkeästi kirjoitettu ja eri kommunikaatiokeinoin saavutettavissa. Tämä tarkoittaa parhaimmillaan mm. sitä, että materiaalit ovat selkokielistä ja pistekirjoituksella kirjoitettuja, ympäristössä käytetään kohokarttoja ja -kylttejä, opastetekstit ja asiakastiedotteet on kirjoitettu selkeästi.
- Turvakodin saavutettavuuteen liittyy myös matka turvakotiin. Turvakoti voi tarvittaessa kustantaa asiakkaan matkan turvakotiin tai siirtymisen toiseen, hänelle sopivaan turvakotiin.
- Vammainen henkilö voi tarvittaessa ottaa turvakotiin mukaan henkilön, joka on hänelle apu päivittäisessä toiminnassa tai mahdollisuuksien mukaan henkilökohtainen avustaja voi tulla mukaan turvakotiin.

# Esteettömyys ja saavutettavuus turvakodeissa

## Lue lisää:

- [Opas esteettömyystiedon keruuseen asiakaspalveluyksiköissä.](#) THL Ohjaus 22/2014.
- [Esteettömyystiedon keskus](#)
- [THL:n sivu esteettömyydestä](#)
- [selkokeskus](#)
- YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimus, artikla 9 esteettömyydestä
- [Näkövammaisten keskusliiton sivu esteettömyydestä](#)
- [Kohokylteistä](#)
- [Kuuloliiton sivu esteettömyydestä](#)
- [Kuulokynnys \(kuuloliitto\)](#)

# Internetin ja verkkopalvelujen toteuttaminen esteettömästi

Tiedon saavutettavuus on yksi esteettömyyden osa. Tämä tarkoittaa sitä, että

- Verkkosivujen sisältämän informaatio on vastaanotettavissa useamman kuin yhden aistin kautta.
- Video- ja äänileikkeiden sisältö on saatavilla tekstimuodossa tai tekstitettyinä.
- Audittiivinen eli kuuloon perustuva informaatio on myös visuaalisessa muodossa.

Sokeat ja useimmat heikkonäköiset käyttävät internetiä äänitoiminnon avulla. Jotta selailu onnistuisi puhesyntetisaattorin pohjana olevalla ruudunlukuohjelmalla, www-sivuilla on oltava selkeä rakenne ja visuaalisella informaatiolla tekstivastineet.

Lisää verkkosivujen esteettömyydestä:

- [Esteettömyyssalkku](#). Esteettömyyssalkussa on tietoa ja suosituksia mm. verkkosivustojen esteettömyydestä ja saavutettavuudesta. Sisällön laadinnasta on vastannut Celia-kirjasto.
- [THL:n sivu sähköisten palveluiden esteettömyydestä](#)
- [Näkövammaisten keskusliiton sivut esteettömyysratkaisuista](#)
- [Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus: www-sivut jokaiselle sopiviksi](#)
- [Papunet](#) on saavutettava verkkosivusto eri keinoin kommunikoiville ja tietokonetta käyttäville ihmisille. Sivuston kautta tarjotaan myös perheille ja lähi-ihmisille sekä alan ammattilaisille ja opiskelijoille tietoa puhevammaisuudesta ja materiaalia kommunikointiin sekä tiedotetaan puhevammaisten ihmisten oikeuksista ja mahdollisuuksista. Lisäksi sivustolla on tietoa saavutettavien verkkopalveluiden toteuttajille.
- [Tietopankki saavutettavuudesta ja esteettömän viittomakielisen tiedon tuottamisesta](#). Sivusto toimii tiedonlähteenä sekä esteettömyysasioiden parissa työskenteleville että viittomakielisille itselleen.



# Yhteistyö vammaisten henkilöiden palveluverkoston kanssa

Yhteistyö eri sosiaali- ja terveystalveluiden sekä vammaisalan ammattilaisten kanssa on tärkeää, jotta vammaiset henkilöt saavat avun väkivaltaan. Systemaattisella yhteis- ja etsivällä työllä saadaan lisättyä vammaisten ihmisten sekä heidän kanssaan toimivien tahojen tietoisuutta lähisuhdeväkivallasta ja sen muodoista.

## Tärkeää

- Hyvä yhteistyösuhde vammaisalan ammattilaisten kanssa edistää asiakkaiden ohjaamista turvakotiin. Näin voidaan lisätä turvakotien saavutettavuutta ja madaltaa vammaisten henkilöiden tulemistä turvakotiin.
- Yhteistyö voi mahdollistaa myös vertaistuen toteuttamisen. Vertaistuellä on usein tärkeä merkitys väkivallasta irtautumisessa ja siitä toipumisessa.

# Pohdittavia asioita toiminnan kehittämiseksi

Seuraavia kysymyksiä voitte käyttää apuna, kun arvioitte, suunnittelette ja kehitätte turvakodin toimintaa väkivaltaa kokeneiden vammaisten henkilöiden tukemiseksi. Voitte käyttää kysymyksiä pohdinnan tukena esimerkiksi turvakodin kehittämispäivänä.

Kysymyslista on mukailtu hyvistä käytännöistä, jotka on kehitetty kaksivuotisessa Daphne -hankkeessa "Access to Specialised Victim Support Service for Women with Disabilities who have Experienced Violence". Hanke toteutettiin neljässä Euroopan maassa (Itävalta, Saksa, Englanti ja Islanti). Hankkeessa selvitettiin vammaisten naisten kokemaa väkivaltaa ja sen erityispiirteitä sekä sitä, mitkä erityispalvelut tarjoavat apua väkivaltaa kokeneille vammaisille naisille ja mitä esteitä palveluiden käytölle on.

## Saavutettavuus ja esteettömyys

1. Tehdäänkö turvakodissa yhteistyötä vammaisalan ammattilaisten ja vammaisjärjestöjen kanssa, jotta väkivaltaa kohdanneita vammaisia henkilöitä tavoitettaisiin paremmin?
2. Ovatko turvakodin tilat esteettömät eri tavoin toimintarajoitteisille henkilöille?
3. Onko tieto turvakodista ja sen tarjoamasta avusta esteettömästi saatavilla?
4. Tukevatko turvakodin tekniset ratkaisut kaikkien asiakkaiden turvallisuutta (esimerkiksi kuulovammaisille on olemassa erilaisia tärinä- ja valolaitteilla varustettuja palovaroittimia)?
5. Ovatko vammaiset henkilöt tervetulleita turvakotiin vai koetaanko heidät vaikeina tai työllistävinä asiakkaina?
6. Onko turvakodin toiminta joustavaa, jotta se voi tarjota tarpeellisen tuen vammaisille henkilöille (esimerkiksi varata riittävästi aikaa kriisityölle ja kommunikaatioon siinä, opaskoiran, henkilökohtaisen avustajan tai tulkin läsnäolon mahdollistaminen turvakodissa)?

# Pohdittavia asioita toiminnan kehittämiseksi

## Tietoisuus ja osaaminen

1. Onko turvakodilla osaamista vammaisten henkilöiden kohtaamasta väkivallasta ja sen erityispiirteistä?
2. Onko turvakodilla tietoa vammaisiin henkilöihin kohdistuvasta syrjinnästä ja epätasa-arvosta ja väkivallan yhteydestä niihin?
3. Onko turvakodin henkilöstölle tarjottu koulutusta vammaisiin henkilöihin kohdistuvasta väkivallasta? Onko koulutuksessa kuultu kokemusasiantuntijoita?
4. Tarjotaanko vammaisille henkilöille oikeudellista neuvontaa?
5. Onko väkivaltaa kokeneiden vammaisten henkilöiden tukeminen valtavirtaistettu eli integroitu kaikille turvakotityön tasoille (konkreettinen työ, johtaminen, yhteistyö)?

# Pohdittavia asioita toiminnan kehittämiseksi

## Voimaantuminen, osallisuus ja monimuotoisuus

1. Onko turvakodissa käytössä väkivaltaa kokeneiden henkilöiden vertaistukiryhmiä? Tehdäänkö yhteistyötä vammaispalveluiden tai -järjestöjen kanssa, jotta väkivaltaa kokeneille vammaisille voitaisiin tarjota vertaistukea?
2. Ovatko vammaiset henkilöt mukana kehittämässä turvakodin toimintatapoja, jotka on suunnattu vammaisille henkilöille?
3. Huomioidaanko turvakodissa myös vammaisten henkilöiden monimuotoisuus (etniset vähemmistöt ja maahanmuuttajat, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt)?

## Lue lisää:

[Access to Specialised Victim Support Service for Women with Disabilities who have Experienced Violence. Vienna, May 2014.](#)

[Shelter for Women and Girls at Risk of or survivors of Violence. Canadian network of women´s shelters and transition houses & UN Women.](#)